

וארא (443)

איך נעשה אהרן הכהן שקול כמשה רבינו?
הוא אָהֶרֶן וּמֹשֶׁה (ו.כו)

יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות שמקדים משה לאהרן לומר לך ששקולין כאחד (רש"י).

מדוע דוקא כאן הקדים אהרן למשה? ביאר הגאון בעל חתם סופר זצ"ל רק בפרשת וארא הוקדם אהרן, משום שאמנם מבואר שמשה היה גדול יותר ולכן עליו הוטלה השליחות אבל אחר שבסוף פרשת שמות נתפרש ה"וראך ושמח בלבו" בענין זה נהיו שניהם שקולים, לכן בפרשת וארא נכתב אהרן לפני משה ללמדך ששניהם שקולים, ללמדך כוח של מידות טובות עד היכן מגיע לב טהור, "וראך ושמח בלבו" מי ששמח בלבו בשמחת אחיו הקטן ממנו, על לב כזה ראוי לשים את החושן הלב והוא העיקר. כדי שהתורה תיחקק בלב צריכים לב ששמח בשמחת הזולת, שדואג את דאגתו וכואב את כאבו.

ספר "לתתך עליון"

לבו של פרעה הפך לכבד

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּבֹד לִב פְּרַעֲה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם (ז. יד)
כבד לב פרעה, כלומר לבו של פרעה נהפך לכבד, כשם שהכבד אין בו בינה להבין ולהשכיל, כך אין בינה ללבו להבין ולהשכיל (פסיקתא זוטרתא סימן יד). המכה הראשונה שהביא הקב"ה על פרעה היתה מכת דם, וזאת, אומר ה"דגל מחנה אפרים", מדה כנגד מדה: הוא הפך את לבו לכבד, שהינו משכן הדם, על כן באה עליו מכת דם. ומוסיף, למילה דם, ישנן שתי ממשעיות: האחת, דם כפשוטו, והשנייה: כסף (דמים). ולכן, במדה כנגד מדה, לקה פרעה בכפלים: גם בדם ממש, ובנוסף היהודים התעשרו ממכה זו.

ספר "ומתוך האור"

"כְּבֹד לִב פְּרַעֲה מֵאֵן לְשַׁלַּח הָעָם" (ז. יד)

ישאל השואל: כותב הגאון רבי אליעזר פלקלס מפראג, בעל שו"ת "תשובה מאהבה" מה עלה על לב פרעה לבלתי שלח את העם, עד שהקשה הקב"ה את לבו הערל נגד כל המכות הגדולות והנוראות, והלא אין ספק שהיה ידוע ומפורסם בקבלה דור אחר דור, שהיה דבר ה' אל אברהם במחזה, ושם הודיעו "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם... ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", ואיך לא חשש פרעה לסרב? אלא, נראה שפרעה הלך בדרך תועה, בעצת רשעים ליצני הדור, שהיו אומרים מאבימלך נתעברה שרה, ואם כן, נמצא כי מה שנאמר לאברהם במחזה ה': "ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם" על ישמעאל נאמר, ולא על יצחק וצאצאיו, ומשום כך

וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נִאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ג.ו)

מה פשר לשונו של הקב"ה "וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי", כאילו יש עוד מישהו ששמע? מי עוד שמע? ובכלל, המילה "וְגַם" לכאורה יתרה, וניתן היה לכתוב פשוט "ואני שמעתי את נאקת בני ישראל. ראיתי ב"באר הפרשה" שמביא בעניין זה כך: וביארו צדיקים אומרו 'וגם', כי כך היא הנהגתו של בורא עולם, כאשר ישמע איש את צעקת רעהו, ויתמלא רחמים עליו לעמוד לימינו, להסיר ממנו כל צער ומכאוב, לכבד אותו, ישמע 'גם' ה' לקול נאקתו, ויפקדהו בדבר ישועה ורחמים. כלומר, תחילת הישועה היא כשהאדם עצמו שומע את צעקת הזולת, כשאנשים לא מרוכזים רק בכאב של עצמם אלא גם קשובים לזעקת זולתם. דבר זה מביא לכך, שגם הקב"ה שומע את תפילתם וצעקתם. וזהו "וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי" השמיעה איננה מתחילה ממני, אלא כשלב שני לאחר שהתחילו בני ישראל עצמם לשמוע זה את זה, אזי "גם" הקב"ה שמע להם.

באר הפרשה

וְנִאֲלַתִּי אֶתְכֶם בְּזִרְעוֹ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדֻלִּים, וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים (י.ו.ו)

"וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם", כלומר, על ידי קבלת התורה על הר סיני. אמר בעל חידושי הרי"ם: עשר המכות עשו מעשרה המאמרות, עשרות הדיברות. עשרה המאמרות שבהם נברא העולם, היו צפונים בטבע הבריאה, אשר לא הכל מבחינים ומכירים בו את הבורא. עשר המכות שהוכיחו לעולם כולו, כי קיים ומנהיג העולם, המשנה את חוקי הטבע כרצונו, סללו את הדרך לאפשרות של התגלות אלקית על הר סיני ונתינת עשרת הדיברות. על ידי "שִׁפְטִים גְּדֻלִּים" באה האפשרות של "וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם".

ספר "מענינה של תורה"

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי לֹוִי לְתֹלְדֹתָם גִּרְשֹׁן וְקַהַת וּמֵרָרִי (י. טז)
יש להבין, מדוע רק בפירוט שמותם של בני לוי, הקדים הכתוב "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי לֹוִי", ולעומת זאת אצל ראובן ושמעון, לא הקדים הכתוב "ואלה שמות" אלא אמר בקצרה, "בני ראובן וכו'" השל"ה הקדוש עומד על פשר שינוי זה, ומסביר זאת כך: קשה, למה אמר תיבת 'שמות' אצל לוי יותר ממה שאמר בראובן ושמעון? העניין הוא, כי שבט לוי לא היו בגלות, ולוי ידע דבר זה, ורצה להשתתף בצרת הציבור, מה עשה? קרא שמות לבניו על שם הגלות, דהיינו, שם גרשון, על שם כי גרים הם בארץ לא להם, ושם קהת על שם שיניהם קהות, ושם מררי על שם וימררו את חייהם; זהו שכתוב, 'ואלה שמות בני לוי, ומכאן ילמוד האדם להשתתף בצער הציבור, אף על פי שאין הצרה מגעת לו. של"ה הקדוש

סירב לשלחם. לפי זה, מדויק להפליא לשון הפסוק בתהלים (קיד, א): "בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לוועז", מעם שהיה מוציא לעז על זרע ברח' ה', כאילו שורשיהם מאבימלך.

ספר "ושלל לא יחסר"

וְשָׁרַץ הַיָּאָר צִפְרָדְעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ וּבְחֹדֶר מִשְׁכְּבְּךָ וְעַל מִטְתְּךָ.... וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרֹתֶיךָ (ז.כח)

מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמן על קדושת השם לכבשן האש, נשאו קל וחומר בעצמן מצפרדעים, ומה צפרדעים שאין מצווין על קדושת השם, כתיב בהו "וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ וּבְחֹדֶר וּכְו" וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרֹתֶיךָ וּכְו" אנו שמצווין על קדושת השם, על אחת כמה וכמה. (פסחים נג:). הקשו בזה המפרשים הא מפסוק זה גופא שמעינן ציווי לצפרדעים, מכיון שאמר ה' ובאו ועלו בביתך וכו', זהו עצמו ציווי לצפרדעים, ואיך אמרו שהצפרדעים לא מצוות היו.

ותירץ הגאון מוילנא: אכן כן, מצוות היו הצפרדעים לבוא ביתה פרעה, אבל לא נאמר לכל צפרדע ציווי פרטי להיכן תכנס בתוך הבית. ומכיון שכן, יכולה היתה כל צפרדע לפטור את עצמה מלהיכנס לתנור ולקיים את הציווי במה שתכנס לחדר משכבו של פרעה, או במטותו, ומאותן צפרדעים שבחרו להכנס לתנורים, ילפי שפיר חנניה מישאל ועזריה ק"ו לעצמם. ומה הצפרדעים שלא נצטוו להכנס דווקא לתנורים אנו על אחת כמה וכמה.

ספר "להתעורר באהבתך"

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי מֹשֶׁה כְּצִאתִי אֶת הָעִיר אֶפְרַשׁ אֶת פְּנֵי אֵל ה' (ט.ט)

קשה, מדוע רק כאן נאמר הדבר בנוסח זה "אֶפְרַשׁ אֶת פְּנֵי אֵל ה'", ואילו בשאר המכות נאמרה לשון תפילה ממש "הערתתי אל ה'". וי"ל, דהא אמרו במסכת תענית (יט, א) דאין מתפללים על ריבוי טובה, שאין מבעטים ברוב טובה. ע"כ. על כן לא רצה מרע"ה להתפלל אל הקב"ה שיפסק הברד, דהגם שהברד מכת פורענות היא שבאה על המצריים, מ"מ יש בה גם מעט ברכה שבאו גשמים על מצרים על ידה, כמו שמצינו במבול שנשתיירו ממנו חמי טבריה שיש לעולם צורך בהם. ואם יתפלל שהמטר לא יהיה ניתן עוד ארצה, שוב היו פוסקים הגשמים כלל ועיקר, גם אותם שיש בהם ברכה לעולם. לכן כאן במכת הברד, לא רצה מרע"ה להתפלל בפיו ממש שתפסק המכה, ולא אמר אלא "אֶפְרַשׁ אֶת פְּנֵי אֵל ה'", והקב"ה יעשה כרצונו, לבטל רק את הפורענות שבמכה.

בזה ידוקדק נפלא, לשונו של רש"י בפרשת בא (יב, א) ומה תפילה קלה וכו', דכתיב "אפרוש כפי אל ה'", שמשמע גם בדברי רש"י הללו, שפרישת הכפים תפילה קלה היא והיינו, כמשנ"ת.

ספר "המאור שכתורה"

הלכה: הדלקת נרות שבת

אשה שנהגה להדליק בערב שבת ז' נרות לכתחילה אין לה להפחית ממספר הנרות, וצריכה להמשיך במנהגה להדליק ז' נרות. ואם רוצה לבטל מנהגה ולהדליק רק שתי נרות מסיבות כלכליות וכדו', נכון יותר שתעשה התרה בפני ג', על שלא אמרה בתחלה שנהגה כן "בלי נדר". ואם מבטלת מנהגה באופן חד פעמי, כגון שנמצאת בבית חולים ויש שם רק ב' נרות, ואי אפשר לה להשיג ז' נרות אינה צריכה התרה. ונכון שבזמן שמתחלת לנהוג להדליק ז' נרות תתנה שאינה מקבלת עליה מנהג זה בנדר, ואז תוכל לשנות מנהגה בלי התרה. ספר "לקוט יוסף הילכות שבת"

פתגם: בתפילה אין שואלים איפה אתה, אלא איפה אני. האדמו"ר מקוצק

חקירה: מצוה קיומית: היא שלילה או חיוב. למשל מצות ציצית, האם גדרה שאסור ללבוש ארבע כנפות בלי ציצית (שלילה), או כשלוש ארבע כנפות יש מצוה להטיל ציצית כשאר כל מצוה, וכמו מצות תפילין (חיוב) (שערי יושר ג-יט ד"ה ואם: בדעת המנחת חינוך, שלילה, בדעת עצמו, חיוב) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: להיות שמח

בעיירה קטנה בגליציה חי חסיד עני שהיה קם בכל בוקר בשמחה גדולה. שאלו אותו חבריו: איך אתה שמח כל כך, ואין לך לא כסף ולא כבוד? ענה להם החסיד: כשאני קם בבוקר, אני שואל את עצמי: האם הקב"ה עדיין צריך אותי היום? אם כן, הרי זו סיבה לשמחה. ואם לא כנראה שלא הייתי קם. ושמעו החברים והבינו: השמחה אינה באה ממה שיש לאדם, אלא מזה שהוא יודע שיש לו שליחות.

סיפור חסידי

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרדכי, הדסה אסתר בת רחל בחאל קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'וריס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. שלום בית: גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג. זיווג הגון: שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. הצלחה רבה בכל: נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: קלוד שלמה בן זרמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, נסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מול אדסה בת גבי זוגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr